

Роль психолога у справах про булінг: проблеми та перспективи забезпечення правосуддя, дружнього до дитини

Аліна Гутник

доктор філософії в галузі права, капітан поліції, старший інспектор відділу «Служба освітньої безпеки», Калуський районний відділ поліції Головного управління Національної поліції України в Івано-Франківській області, м. Калуш, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5447-7256>, e-mail: hutnyk_alina@ukr.net

*Проаналізовано роль психолога та значення його висновків у справах про булінг. Ви-
явлено прогалини щодо процедури залучення й вимог до документа. Запропоновано
залучати психологів через систему безоплатної правничої допомоги.*

Ключові слова: булінг; дитина; правосуддя; адміністративне провадження; психо-
лог; висновок.

The Role of Psychologists in Bullying Cases: Challenges and Prospects for Child-Friendly Justice

Alina Hutnyk

*The paper analyses the role of a psychologist and the significance of his/her conclusions in
cases of bullying. Gaps in the procedure for engagement and requirements for the docu-
ment are identified, and it is proposed to engage psychologists through the system of free
legal aid.*

Keywords: bullying; child; justice; administrative proceedings; psychologist; psychological
conclusion.

Проблема булінгу є однією з найбільш актуальних у шкільному середовищі та потребує належного реагування з боку держави. Адміністративні провадження в таких справах мають урахувувати особливості розвитку неповнолітніх та мінімізувати їх повторну травматизацію. У кримінальних провадженнях законодавець прямо передбачає обов'язкову участь психолога в діях за участі дитини, проте такої вимоги немає у справах про адміністративне правопорушення. Тобто під час досудового розслідування домашнього насильства психолог буде залучений обов'язково, а в разі булінгу — ні. Хоча і в тій, і в тій справі

є систематичне насильство, яке завдає шкоди дитині.

По-перше, психолог потрібен для реалізації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини. Ці стандарти спрямовані на мінімізацію контактів дітей із системою правосуддя й пом'якшенні можливого негативного впливу на дитину внаслідок такого контакту.

По-друге, психолог може допомогти в доведенні об'єктивної сторони булінгу. Ознаками об'єктивної сторони правопорушення є (1) діяння, (2) наслідки, (3) причиново-наслідковий зв'язок між діянням та наслідками. Відсутність одного із трьох

компонентів є підставою для закриття відповідного провадження за відсутністю складу правопорушення. Наприклад, в одній зі справ суд закрив справу через відсутність медичних або психологічних висновків, які б підтверджували наявність психологічної шкоди [1]. Натомість залучення психолога може допомогти встановити внутрішній стан дитини та його зв'язок із булінгом. Наприклад, практичний психолог у висновку зазначив, що в потерпілого спостерігається втома, виснаження, дратівливість, тривожне очікування, що є типовим для залишкової травматичної симптоматики, підтверджується наявність емоційного резонансу з подіями, пов'язаними з булінгом [2].

Аналіз судової практики свідчить, що на підтвердження обстеження дитини подають висновок або консультативний висновок, протокол індивідуального діагностичного обстеження дитини або інші документи. Як бачимо, ні назва, ні форма такого документу у справах про булінг не є уніфікованою. Під час аналізу судової практики не виявлено випадків, коли суд відмовився брати до уваги відповідний документ через його назву або форму. Однак наявність вимог до назви, структури такого документа сприятиме виробленню єдиної практики роботи у справах про булінг.

Ще однією проблемою є складність залучення психолога, адже відповідної процедури не існує. До участі у справах про булінг поліцейський може залучити шкільного психолога. Утім, є сумніви в його об'єктивності, адже психолог може перебувати в ро-

динних, дружніх стосунках із кривдником, особливо якщо це невеликий населений пункт. Можливий також інший варіант: сім'я дитини звертається до приватного психолога або лікаря (наприклад, невролога). Однак не кожен може оплатити відповідні послуги.

Для розв'язання проблеми й забезпечення участі психолога в усіх справах про булінг доцільно розширити реалізацію пілотного проєкту щодо залучення психологів через регіональні / міжрегіональні центри з надання безоплатної правничої допомоги на справи про булінг [3] і розробити типовий висновок психолога у справах про булінг.

Отже, участь психолога у справах про булінг має вирішальне значення як для забезпечення стандартів правосуддя, дружнього до дитини, так і для повного та об'єктивного розгляду справи, оскільки психологічні висновки допомагають встановити наявність психологічної шкоди та причиново-наслідковий зв'язок між діями кривдника і станом потерпілого. Відсутність чітко врегульованої процедури залучення психолога у справах про адміністративні правопорушення ускладнює судову практику та створює ризики закриття проваджень. Доцільним є розширення пілотного проєкту залучення психологів через систему безоплатної правничої допомоги на справи про булінг, а також унормування форми психологічного висновку. Це дасть змогу посилити захист прав дітей і підвищить ефективність реагування на випадки булінгу.

Перелік джерел посилання

1. Постанова Великоолександрівського районного суду Херсонської області від 17.03.2025 р. у справі № 650/782/25. Провадж. № 3/650/304/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126369678> (дата звернення: 28.08.2025).
2. Постанова Дарницького районного суду м. Київ від 18.07.2025 р. у справі № 753/10817/25. Провадж. № 3/753/4484/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129010734> (дата звернення: 28.08.2025).
3. Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо залучення психологів до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через регіональні / міжрегіональні центри з надання безоплатної правничої допомоги : наказ Мін'юсту України, МВС України, Офісу Генерального прокурора від 07.02.2023 р. № 493/5/67/32 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-23#top> (дата звернення: 28.08.2025).